

Ilgalaikio lenkų gimtosios kalbos 8 klasės plano pavyzdys

*Parengė Vilniaus Jono Pauliaus II pagrindinės mokyklos lenkų kalbos mokytoja metodininkė Teresa Vincelovič
ir lenkų kalbos vyresn. mokytojas Stanislav Stankevič.*

DALYKAS: Lenkų kalba

KLASĖ : 8

PAMOKŲ SKAIČIUS: 5 pamokos per savaitę (180 val.).

LAIKOTARPIS: 1 mokslo metai.

PRIEMONĖS:

Pagrindinio ugdymo bendrosios programos. Vilnius, 2008.

Karaś H., Polakiewicz A. „Podróże dalekie i bliskie”. Kaunas: Šviesa, 1999.

Karaś H., Kutysz L. „Czynić słowami”. Kaunas: Šviesa, 2008.

TIKSLAS:

Užtikrinti mokinių ugdymosi kokybę.

Padėti mokiniui įgyti:

- komunikavimo gimtąja kalba kompetenciją;
- kultūrinę kompetenciją, sudarančią prielaidas ugdyti mokinio gebėjimus kritiškai apmąstyti informaciją, analizuoti ir interpretuoti kultūros tekstus, atitinkančius 8 klasės mokinių lygį;
- mokėjimo mokytis kompetenciją, kuri skatins mokinį savarankiškai tobulinti savo gebėjimus bei žinias, ieškoti reikalingos informacijos.

PAGRINDINIAI METŲ MOKYMOSI IR MOKYMO UŽDAVINIAI

Kad būtų pasiektas dalyko tikslas, mokiniai:

- tobulina savo kalbinius gebėjimus, turtina žodyną, žodžių reikšmių pažinimo ir suvokimo bei bendravimo gebėjimus, taikydami etikos ir etiketo žinias;
- skaito ir mokosi nagrinėti, analizuoti, interpretuoti literatūrinius kūrinius;
- ugdomi poreikį sąmoningai skaityti, gebėjimą kritiškai vertinti įvairaus pobūdžio tekstus, mokosi įvairių kalbos vartojimo formų;

- mokosi rašybos, skyrybos, tarties, kirčiavimo, nuolat tobulina įgytas žinias ir įgūdžius;
- kuria tekstus, naudojasi įvairaus stiliaus, tipo, žanrų tekstų pavyzdžiais.

VERTINIMAS

- Mokinių pažanga ir pasiekimai vertinami pagal mokykloje patvirtintą vertinimo tvarkos aprašą, kuris parengtas vadovaujantis Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr.ISAK – 256 (Žin., 2004, Nr.35 – 1150).
- Lenkų kalbos ugdymo procese taikomi visi vertinimo būdai (diagnostinis ir formuojamasis). Mokiniai, prieš atlikdami užduotis, turi būti supažindinami su vertinimo kriterijais.
- Planuojant vertinimą, svarbu pakankamai dėmesio skirti įvairių kalbinės veiklos rūšių – skaitymo, rašymo, kalbėjimo ir klausymo – gebėjimams vertinti (teksto kūrimo užduotys, grožinio ir negrožinio teksto suvokimo užduotys, grožinio ir negrožinio teksto santraukos rašymas, kontroliniai darbai, tikrinantys kalbos ir literatūros pažinimo gebėjimus ir žinias, diktantai, dalyvavimas pokalbiuose, pranešimų skaitymas (pristatymas). Svarbu, kad būtų vertinami ne tik rezultatai, konkretūs mokinių darbai, bet ir pats mokymosi procesas.
- Kiekvieno skyriaus pabaigoje – apibendrinamasis vertinimas. Diagnostinės užduotys parengiamos pagal Bendrosiose programose numatytus pasiekimus, pasiekimų lygius, žinių ir gebėjimų santykį.

LITERATŪROS IR KULTŪROS PAŽINIMAS – 104 val.

Mokinys, remdamasis tiesiogiai pasakytais dalykais ir potekste, sugeba nurodyti teksto tikslą, temą, problemą, konfliktą, formuluoti pagrindinę mintį.

Sugeba apibūdinti eiliuotos ir prozinės kalbos skirtumus.

Atpažįsta kalbinės raiškos priemones kūrinyje, sugeba paaiškinti jų funkciją konkrečiame tekste.

Mokosi grožinio kūrinio ištraukų atmintinai ir raiškiai deklamuoja.

Susipažinęs su charakteristikos rašymo kompozicija, atkreipia dėmesį į įžangos, pabaigos ir dėstymo proporcijas; pagal nuorodas parašo personažo charakteristiką.

Mokinys sugeba naudotis biblioteka ir kitais šiuolaikiniais informacijos šaltiniais, rinkti medžiagą, sąmoningai skaityti, kontroliuoti savo suvokimą: taikyti mokytojo pasiūlytą strategiją prieš skaitant, skaitant ir perskaičius. Nurodytais būdais mokosi tikrinti teksto suvokimą; pasirenka norimą skaityti knygą; pagal aptartus kriterijus pristato ją klasės draugams.

Eil. Nr	Laukiami rezultatai	Vadovėlio/veiklos temos	Val. sk.	Pastabos (integravimo galimybės, projektinė veikla, vertinimas ir kt.)
1.	<i>Gdzie bursztynowy świerzop</i> Obraz Litwy w literaturze (Lietuvos įvaizdis literatūroje)		17 val.	
	Skaitydamas ir analizuodamas grožinius tekstus, mokinys susidaro mažosios tėvynės vaizdą. Interpretuodamas poetų kūrybą, paaiškina lyrikos terminus (lyrinis išgyvenimas, lyrinis subjektas, metafora, personifikacija, animizmas, cezūra (<i>średniówka</i>), sugeba papasakoti eilėraštyje aprašomus vaizdus. Sugeba trumpai atpasakoti teksto turinį. Charakterizuodamas personažą, sugeba apibūdinti fizines ypatybes, psichines, intelekto, temperamento	J. Czechowicz „Wilno” Inwersja, wykrzyknienie. A. Mickiewicz „Wiija” (fragment „Konrada Wallenroda”) E. Mieželaitis „Idę rodzimym brzegiem...” Cz. Miłosz „Dawno i daleko” K. Iłakowiczówna „Słowik litewski” K. I. Gałczyński „Ofiara świerzopa” Wł. Syrokomla „Gawędy” Gawęda jako gatunek literacki E. Orzeszkowa „Legenda o Janie i Cecylii” Cz. Miłosz „Szukanie ojczyzny”		<i>Pastabose</i> gali būti pažymėti plano tikslinimai, mokytojo pastebėjimai įgyvendinant Bendrąsias programas ir kt. per mokslo metus.

	savybes; sugeba praktiškai panaudoti teorines veikėjo charakteristikos kūrimo žinias; savo nuomonę sugeba argumentuoti citatomis iš teksto.	Czym dla człowieka jest pamięć? T. Konwicki „Wschody i zachody księżycy“		
2.	<i>Dziwne miasto</i> Obraz Warszawy w literaturze (Varšuvos įvaizdis literatūroje)		13val.	
	Moka atpažinti aiškiai tekstuose teigiamas visuotines vertybes. Sugeba išreikšti savo požiūrį raštu, laikydamasis trinarės teksto struktūros, vidinės pastraipos struktūros reikalavimų, tinkamai argumentuoti, remdamasis patirtimi ir kitais šaltiniais.	K. I. Gałczyński „Warszawa” J. Lechoń „Piosenka” J. Słowacki „Sowiński w okopach Woli” A. Słonimski „Alarm” Cz. Miłosz „Campo di Fiori” B. Prus „Lalka” (fragment) H. Krall „Zdążyć przed Panem Bogiem”. M. Wańkiewicz „Ziele na kraterze”. M. Białoszewski „Pamiętnik z powstania warszawskiego”.		
3.	<i>Ocalić od zapomnienia</i> Echa historii (Istorijos aidai)		12 val.	
	Skaitydamas istorinę literatūrą, analizuoja istorinių asmenybių vaizdavimą, grožinės literatūros ir istorijos santykį. Supranta ir vartoja šias sąvokas: epas, erdvė, metafora, motyvas, simbolis, siužetinė linija, perifrazė. Suvokia grožinio kūrinio vaizduojamame pasaulyje išreikštus jausmus, nuotaiką, autoriaus ir personažų vertybes. Analizuoja veikėjų kūrimo būdus ir priemones (portretas, interjeras, kalba), aptaria veikėjų evoliuciją, etines vertybes. Išreiškia ir pagrindžia savo nuomonę apie kūrinio	S. Baliński „Ojczyzna Szopena”. J. Lechoń „Matka Boska Częstochowska”. A. Mickiewicz „Koncert Jankiela”. H. Sienkiewicz „Obrona Jasnej Góry” W. S. Reymont „Rok 1794” <i>Przysięga Tadeusza Kościuszki</i> L. Tolstoj „Za co?” K. K. Baczyński „Niebo złote ci otworzę”. A. Kamiński „Kamienie na szaniec”.		Skaitoma ir išsamiai analizuojama: A. Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i> Pvz., <i>Potop</i> ekranizacija

	ekranizaciją.			
4.	Podróże chciane i niechciane (Geidžiamos ir priverstinės kelionės)		20 val.	
	<p>Sugeba paaiškinti ir tinkamai vartoti lyrikos terminus: sonetas, baladė, lyrinis išgyvenimas, lyrinis subjektas, metafora, tikslusis, netikslusis rimas.</p> <p>Sugeba nurodyti negrožinio teksto sudedamąsias dalis (įžanga, dėstymas, pabaiga); skiria pastraipą kaip teksto dalį, tinkamai ją komponuoja (teiginys, argumentai), skiria nuomonę nuo fakto. Analizuodamas tekstą, tinkamai vartoja sąvokas: autorius, pasakotojas, vaizduojamojo pasaulio elementai (veiksma vieta ir laikas). Remdamasis savo asmenine patirtimi, interpretuoja skaitomus tekstus, paaiškina netiesiogiai pasakytas mintis, grožiniame kūrinyje vaizduojamas situacijas.</p>	<p>J. Słowacki „Podróż do Ziemi Świętej z Neapolu” (fragment) A. Mickiewicz „Sonety krymskie”. (<i>Stepy Akermanskie</i>) H. J. Maj „Ikar”. E. Bryll „Wciąż o Ikarach głośzą” Pan Twardowski (legenda) A. Mickiewicz „Pani Twardowska” K. I. Gałczyński „Zaczarowana dorożka” H. Sienkiewicz „Wspomnienie z Maripozy”. W. Markowska „Dedal i Ikar”. H. Wells „Wehikuł czasu” S. Swerpel, M. Kamiński, W. Moskal „Nie tylko biegun” Thor Heyerdahl „Wyprawa Kon-Tiki”.</p>		<p>Skaitomi ir išsamiai analizuojami kūriniai: <i>Wyprawa Argonautów</i>, H. Sienkiewicz <i>Latarnik</i>, nuotykių romanas, pvz., A. Szklarski <i>Tomek wśród łowców głów</i></p> <p>Skaitomi negrožiniai tekstai (pvz. publicistiniai) apie keliautojus, istorijos apie geografinius atradimus ir pan.</p>
5.	Ludziska zawsze i wszędzie (inni o nas, my o sobie)// Žmonės visada ir visur (kiti apie mus, mes apie save)		10 val.	
	<p>Supranta ir vartoja šias sąvokas: pasakėčia, alegorija, drama, erdvė, ironija, įvaizdis, kontekstas, monologas, dialogas, remarka, motyvas, paradoksas, satyra, siužetinė linija, tragizmas, žanras.</p> <p>Paaškina, kuo panaši ir kuo skiriasi literatūra nuo</p>	<p>Ezop „Jupiter i małpa” Ignacy Krasicki „Bajki” A. Fredro „Osiołkowi w żłoby dano” A. Mickiewicz „Lis i kozieł” S. J. Lec „Myśli nieuczesane”</p> <p>Molier „Skąpiec”</p>		<p>Skaitoma ir išsamiai analizuojama: J. Słowacki <i>Balladyna</i></p>

	<p>kitų meno sričių (teatro). Mokosi interpretuoti dramos kūrinį.</p> <p>Skiria įvairius pasaulio vaizdavimo būdus literatūroje: realistinį, fantastinį, groteskinį.</p> <p>Nurodo autoriaus ir režisieriaus vaidmenį, skirtingas ir panašias literatūros ir teatro ypatybes.</p>	Sławomir Mrożek „Słoń”		
6.	<p><i>Śpieszmy się kochać ludzi...</i></p> <p>Uczucia i wartości w życiu człowieka (Jausmai ir vertybės žmogaus gyvenime)</p>		12 val.	
	<p>Sugeba paaiškinti lyrikos terminus (baltosios eilės, himnas);</p> <p>supranta ir vartoja šias sąvokas: lyrinis išgyvenimas, lyrinis subjektas, metafora, motyvas, paradoksas, žanras.</p> <p>Sugeba savarankiškai parašyti samprotaujamojo pobūdžio tekstą.</p>	<p>J. Liebert „Uczę się ciebie, człowieku...”</p> <p>Hymn Św. Pawła o miłości</p> <p>M. Hillar „My z drugiej połowy XX wieku”</p> <p>J. Twardowski „ Śpieszmy się kochać ludzi...”</p> <p>R. Brandstaetter „Biblio, ojczyzna moja”</p> <p>M. Musierowicz „Noelka” (fragment)</p> <p>J. London „Bóg ukochany” (fragment powieści „Biały Kieł”)</p>		<p>Skaitomi ir išsamiai analizuojami tekstai:</p> <p>Przypowieści biblijne</p> <p><i>Miłosierny Samarytanin</i></p> <p>E. Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i></p> <p>M. Musierowicz jedna powieść z cyklu <i>Jeźycjada</i> (inna niż w kl.7)</p> <p>Žr. Kalbinis ugdymas</p>
7.	<p><i>Sposób na Alcybiadesa</i></p> <p>Obraz szkoły w literaturze (Mokyklos įvaizdis literatūroje)</p>		10 val.	
	<p>Randa humoro elementų grožinės literatūros tekstuose ir paaiškina jų reikšmę.</p> <p>Mokinys, susipažinęs su diskusijos elementais, kuria pasisakymus, kurių tikslas – argumentuoti, įtikinti, formuoti nuomonę; įterpia citatas, parenka tinkamus jungiamuosius žodžius, kurie argumentus sujungia į vientisą tekstą ir išreiškia rašančiojo nuomonę.</p> <p>Supranta tekstą, analizuoja simbolinę pavadinimo reikšmę, aptaria veikėjų evoliuciją.</p>	<p>E. Niziurski „Sposób na Alcybiadesa” (fragment)</p> <p>J. Webster „Tajemniczy opiekun”</p> <p>J. Chmielewska „ Zwyczajne życie”</p> <p>W. Gombrowicz „Ferdydurke” (fragment)</p> <p>J. Tuwim „Nauka”.</p>		<p>Skaitomi ir išsamiai analizuojami fragmentai iš romano S. Żeromski <i>Szyfowe prace</i></p>
8.	Laiko rezervas		10 val.	

KALBINIS UGDYMAS 76 VAL.

Eil. Nr.	Laukiami rezultatai	Vadovėlio/veiklos temos	Val. sk.	Pastabos (integravimo galimybės, projektinė veikla, vertinimas ir kt.)
1.	<p>Mokinys žino minkštųjų priebalsių tarimo ypatumus, vengia fonetinių <i>regionalizmy</i>. Pastebi priebalsių supanašėjimą. Taisyklingai kirčiuoja žodžius ir sąmoningai akcentuoja sakinį. Naudojasi ortografijos žodynu, taiko pagrindines ortografijos taisykles.</p>	<p>Fonetika Głoska a litera, dwuznaki, pisownia. Rodzaje głosek. Regionalizmy fonetyczne.</p>	4	
2.	<p>Mokinys plečia ir gilina turimas žinias apie visas kalbos dalis. Mokinys sugeba skirti eigos ir įvykio veiksmažodžius. Supranta veikslų atpažinimo reikšmę. Mokinys taisyklingai vartoja asmenuojamąsias veiksmažodžių formas (tarmių ir bendrinės lenkų kalbos), taisyklingai vartoja liepiamąją ir tariamąją nuosakas. Sugeba praktikoje taikyti žinias apie veiksmažodžių asmenavimą. Mokinys moka skirti ir padaryti neasmenuojamąsias veiksmažodžių formas.</p> <p>Mokinys linksniuoja daiktavardžius, taisyklingai vartoja juos su prielinksniais. Moka atpažinti ir padaryti būdvardžių aukštesnįjį ir aukščiausiąjį laipsnius.</p> <p>Mokinys žino skaitvardžio struktūrą ir sugeba skirstyti pagal</p>	<p>Fleksija <i>Odmienne i nieodmienne części mowy/Savarankiškos ir nesavarankiškos kalbos dalys</i> Odmienne i nieodmienne części mowy. Kategorie odmiany czasownika. Odmiana czasowników kłopotliwych. Tryby czasowników. Użycie i pisownia trybu przypuszczającego. Formy osobowe i nieosobowe czasownika. Tworzenie i użycie imiesłówów.</p> <p>Powtórzenie o rzeczowniku. Odmiana rzeczownika. Przymiotnik, odmiana i stopniowanie.</p> <p>Typy liczebników.</p>	21	

	<p>reikšmę, sugeba taisyklingai vartoti sakinyje kuopinius skaitvardžius, sugeba linksnuoti skaitvardžio ir daiktavardžio junginius.</p> <p>Žino įvardžių rūšis ir tikslingai vartoja kurdamas tekstą.</p> <p>Mokinys atpažįsta prievieksmį sakinyje, taiko rašybos taisykles.</p> <p>Mokinys sugeba atpažinti, ir vartoti dalelytes, žino jų darybos ir rašybos principus.</p> <p>Suvokia jaustuko vaidmenį tekste.</p>	<p>Odmiana liczebników głównych.</p> <p>Użycie i odmiana liczebników zbiorowych.</p> <p>Przysłówki. Ich rola w zdaniu, stopniowanie.</p> <p>Zaimki. Krótkie i długie formy, odmiana.</p> <p>Partykuła.</p> <p>Przymyki.</p> <p>Spójniki.</p> <p>Wykrzykniki.</p>		
3.	<p>Mokinys taisyklingai vartoja žodžių junginius, tam tikslui moka naudotis dabartinės lenkų kalbos žodynu (<i>Słownik poprawnej polszczyzny</i>).</p> <p>Mokinys sugeba rasti sakinyje veiksni ir tarinį. Paaiškina veiksmažodžio ir dalyvių vaidmenį sakinyje.</p> <p>Mokinys sugeba atpažinti ir vartoti antrininkes sakinio dalis: papildinį, aplinkybes (vietos, laiko, būdo, priežasties, tikslo, sąlygos; tikslinamąsias ir išplėstines), pažyminius.</p> <p>Moka atpažinti ir skirti įterpinius.</p> <p>Mokinys tinkamais skyrybos ženklais išskiria sakinyje dalyvinį sakinio ekvivalentą; taisyklingai vartoja jungtukus ir skyrybos ženklus prieš juos.</p> <p>Mokinys sugeba atpažinti sudėtingesnės raiškos veiksnius ir tarinius.</p> <p>Moka taikyti pagrindines rašybos ir skyrybos taisykles, taisyklingai vartoti tiesioginę ir netiesioginę kalbą, įtraukti dialogą į įvairius paties rašomus tekstus.</p>	<p>Sintaksė</p> <p><i>Składnia. Analiza składniowa zdania pojedynczego/Sintaksinė vientisinio sakinio analizė</i></p> <p>Zespoły składniowe.</p> <p>Związki zgody, rządu i przynależności i ich rola w zdaniu.</p> <p>Główne części zdania: podmiot i orzeczenie.</p> <p>Dopełnienie. Rodzaje dopełnień.</p> <p>Użycie dopełnień bliższych i dalszych.</p> <p>Okoliczniki, typy okoliczników.</p> <p>Przydawka. Rodzaje przydawek, sposoby wyrażania, szyk przydawki w zdaniu.</p> <p>Dopowiedzenie.</p> <p>Analiza składniowa wypowiedzeń pojedynczych.</p> <p>Mowa zależna i niezależna.</p>	22	
4.	<p>Mokinys turtina savo žodyną, supranta skirtumą tarp paprastųjų žodžių ir darinių; analizuoja darinius.</p> <p>Moka taisyklingai sudaryti vardažodžius, moka vartoti vietovių pavadinimus; sugeba naudotis dabartinės lenkų kalbos žodynu (<i>Słownik poprawnej polszczyzny</i>).</p>	<p>Leksika</p> <p><i>Słotwórstwo i słownictwo</i></p> <p>Rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, rdzeń.</p> <p>Wyrazy podstawowe i pochodne.</p>	10	

	<p>Mokinys sugeba paaiškinti mažybinių, maloninių ir neigiamo atspalvio žodžių vartojimą ir stilistinę vertę. Sugeba savo tekstuose taisyklingai ir tikslingai vartoti mažybinius, maloninius ir neigiamo atspalvio žodžius.</p> <p>Mokinys sąmoningai vartoja sutrumpinimus, moka juos teisingai parašyti.</p> <p>Mokinys gali paaiškinti naujadarų bei skolinių vartojimą ir stilistinę vertę. Siekdamas vaizdingumo, gyvumo naudojami leksikos teikiamomis galimybėmis, moka naudotis dabartinės lenkų kalbos ir skolinių žodymais.</p> <p>Sąmoningai vartoja frazeologizmus rašytinėje ir sakytinėje kalboje, geba paaiškinti frazeologizmą, vartojamų kasdienėje kalboje, prasmę. Atpažįsta frazeologizmą klaidas. Moka naudotis <i>Frazeologizmų žodynu</i>.</p>	<p>Budowa słowotwórcza wyrazu pochodnego.</p> <p>Wyrazy złożone.</p> <p>Funkcje formantów słowotwórczych.</p> <p>Pisownia przedrostków.</p> <p>Pisownia przyrostków.</p> <p>Skróty i skrótowce.</p> <p>Pisownia skrótów.</p> <p>Archaizmy.</p> <p>Neologizmy.</p> <p>Zapożyczenia.</p> <p>Synonimy, homonimy, antonimy.</p> <p>Frazeologizmy.</p>		
5.	<p>Moka atskirti kalbos stilius: oficialųjį ir neoficialųjį, supranta jų tikslingumą. Supranta samprotaujamojo pobūdžio teksto esmę, išmoka argumentuoti. Susipažįsta su samprotaujamojo pobūdžio teksto kūrimo principais. Moka parašyti įžangą, pabaigą laikydamasis vidinės pastraipos kūrimo principų. Paiso įžangos, dėstymo ir pabaigos proporcijų. Moka atsižvelgti į rašymo tikslą ir adresatą. Paiso rašybos ir skyrybos normų.</p>	<p>Teksto kūrimas</p> <p><i>Formy wypowiedzi</i></p> <p><i>Stylistyka/Raiškos būdai. Stilstika</i></p> <p>Język mówiony i pisany, oficjalny i nieoficjalny.</p> <p>Styl potoczny, styl urzędowy, styl publicystyczny.</p> <p>Prośba. Sprawozdanie. Rozprawka</p>	9	
6.	Laiko rezervas		10	